כזכויות. אבל מי שסומך על זה חלילה האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה (יומא פ"ה:):

וזה הטעם כשחל ראש חודש אב בשבת מפטירין השמים כסאי כמו שאמרו (רמ"א אורח חיים סימן תכ"ה) שכן עיקר במקום שאין מנהג. והנה כשחל ראש חודש אלול בשבת שמפטירין השמים כסאי מפני ששם גם כן יש נחמות ירושלים אבל למה נדחה מפניה הפטרת שמעו. אך על פי האמור יתכן שגם בהפטרת השמים כסאי יש מענין הפטרת שמעו דכתיב גם בה שמעו דבר ה' והוא מענין השמיעה לתקן בחינת השמיעה וכמו שנדרש בפסוק שמעו. וכתיב החרדים אל דברו שנדרש (בבא מציעא ל"ג:) אלו תלמידי חכמים אמרו אחיכם וגו' שנדרש על כל הכתות מישראל וכמו שנאמר בנבואת שמעו לבית יעקב וכל משפחות וגו' כאמור. והיינו לתקן מה שנאמר הכהנים לא אמרו איה ה' ותופשי התורה לא ידעוני וכמו שאמרנו.

והתחלת הפרשה ואיזה מקום מנוחתי שהוא נדרש על יום השבת וכתיב אל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי שמובא ריש סדר אליהו רבה (פרק א') על יום השבת והיינו שבשבת שמשים האדם לנפשו כל מה שעבר עליו מששת ימי המעשה נעשה עני ונכה רוח על העבר. דשבת זמן תשובה וכמו שנאמר (תהלים צ"ב, ב') טוב להודות לה' ובפרקי דרבי אליעזר (פרק י"ט) דכתיב (משלי כ"ח, י"ג) מודה ועוזב ירוחם וחרד על דברי על העתיד. ובשבת כל אחד מישראל בבחינת תלמיד חכם דשבת יעשה כולו תורה והוא בכלל החרדים אל דברו שנדרש על תלמידי חכמים. והיינו בשבת שיש התגלות עתיקא כמו שנאמר (ישעיה נ"ח, י"ד) אז תתענג על ה' ובזוה"ק (ח"ב נ"ד.) אל"ף אנקיב בחשוכי וכו' ומטו לזיי"ן וכו' והיינו אל"ף אותיות פלא שכל הנעלם מכל רעיון ואז יוכל הבעל תשובה לזכות שיהיו זדונות נעשות כזכויות שקשורים בשורש בה' יתברך וכסיום הפטרת שמעו אלוף נעורי אתה וכאמור:

[יב] **שמעו** דבר ה' בית יעקב וכל משפחות בית ישראל. בפסיקתא החדשה (דרב כהנא י"ד, ג') בירה אף על גב דמטה בירה שמה והיינו שאף בשעת הקלקול נקראו גם כן עוד על שם יעקב וישראל ולא אבדו שמם. והנה מה זה שהביא משל זה דוקא כאן. אך הוא הענין שהביא בפסיקתא אחר כך (פיסקא ד') שמעו בארץ ישראל עד שלא תשמעו בחוץ לארץ והיינו שסוף כל סוף יהיה שישמעו כמו דכתיב (ישעיה נ"ה, י"א) כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח וגו'. ועל דרך שאמרו (ברכות ו':) כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר (קהלת י"ב, י"ג) סוף דבר הכל נשמע וגו'. והוא מפני דאדם שיש בו יראת שמים הוא נעשה מרכבה למדת מלכות דאיהי יראה ושריא בה יראה (זוהר ח"א ה':) והוא בבחינת דברי אשר יצא מפי ולכן דבריו נשמעין. וכתיב סוף דבר הכל נשמע והיינו אף שאינו נשמע לשעתו אבל לסוף יהיו דבריו נשמעין. וכן דבר ה' לא ישוב ריקם כי אם עשה והצליח אשר שלחתיו ואם לא יהיו נשמעין בשעתם סופו להשמע. וזה שאמר שמעו דבר ה' בארץ ישראל שהרי סופן לשמוע בחוץ לארץ. ואמר בית יעקב שהם עמי הארץ (בבא מציעא ל"ג:) ומשפחות בית ישראל התלמידי חכמים שאף עמי הארץ רצונינו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה וכו' (ברכות י"ז.).

ואמר אחר כך הכהנים לא אמרו איה ה' וגו' שעל הרועים אמר שפשעו בי והנביאים נבאו בבעל אך הכהנים שהיו עוסקים בעבודה בבית המקדש מקום השראת שכינה והם היה להם לידע איה ה' שיראו השראת השכינה כי אני ה' שוכן בתוך בני

ישראל. וכמו תפילה שבמקום תמידין תיקנום כמו שאמרו בברכות (כ"ו:) ובגמרא (תענית ב'.) עבודה שבלב זה תפילה צריך להיות גם כן כעומד לפני המלך ועל זה אמר הכהנים אפילו הכהנים לא אמרו איה ה' שלא היו בבחינת עומדין לפני המלך ותופשי התורה שעסקו בתורה לא ידעוני. והיינו דעיקר לימוד תורה הוא שיפעול בלב כמו שאומרים הוא יפתח לבנו בתורתו שיפתח הלב וישם בלבנו אהבתו ויראתו וכמו שנאמר (משלי כ"ב, י"ז) הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי כי נעים כי תשמרם בבטנך. והוא שהעיקר הוא הדעת שהוא מה שאמרו (במדבר רבה י', א') ודעת זה המכיר את בוראו שידע שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו וכו' וכתיב (משלי ב', י') כי תבוא חכמה ללבך ודעת לנפשך ינעם שכשיכנס החכמה ללב יזכה אחר כך להדעת ופירוש לנפשך ינעם שירגיש טעם בדברי תורה ונועם הוא בינה כמ"ש בזוה"ק (ח"ב ל"א:) וזה שנאמר כי נעים וגו' היינו דכתיב (משלי כ"ד, ד') ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. דעת היינו כשנכנס היראה למעמקי הלב וכמו שנאמר (שם ב', ה') אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא. וזה שאמר חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים שהוא בחינת בינה היינו שירגיש טעם ונועם בדברי תורה וזה הפירוש כי נעים.

ומה שאמר כי תשמרם בבטנך ולכאורה היה לכתוב כי תשמרם בלבך מאי בבטנך. אך הוא על פי מה שכתבו תוס' (כתובות ק"ד. ד"ה לא) בשם מדרש עד שאדם יתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. ובתנא דבי אליהו רבה (פרק כ"ו) הלשון יבקש רחמים על אכילה ושתיה יתירה שלא יכנוס לתוך מעיו. והוא שאין יצר הרע שולט אלא מתוך אכילה ושתיה דכתיב (דברים י"א, ט"ו) ואכלת ושבעת השמרו לכם פן יפתה וגו' וכמו שהביא בספרי (עקב ד') מכמה פסוקים ובגמרא (ברכות ל"ב.) וזוה"ק (ח"ב קנ"ד:) וזה כי תשמרם בבטנך שיהיה האכילה בקדושה ואז יכונו יחדיו על שפתיך. וזהו שאמר הנביא ותופשי התורה לא ידעוני שלא זכו להדעת.

ובשבת כתב האריז"ל שהאכילה של שבת אף להנאת הגוף הוא גם כן בקדושה. אף שהעיקר לענג השבת שיהיה המכוון לשם שמים מכל מקום אף הנאת הגוף גם כן בקדושה ואז זוכין למה שנאמר כי תשמרם בבטנך ועל ידי זה זוכין לדברי תורה. וכן תלמידי חכמים דדמיין לשבתות הגם דדרכה של תורה פת במלח וכו' מכל מקום מצינו גם כן ברב נחמן שאמר דלא אכלי בשרא דתורא (בבא קמא ע"ב.) וכן כל כמה דלא שתינא רביעתא דחמרא לא צילאי דעתאי (עירובין ס"ד.) והיינו מפני שהיה חתנא דבי נשיאה היה נצרך לו הבשר ויין לדברי תורה להיות דעתו צלולה והיה האכילה ושתיה בקדושה לשם שמים והיה גם כן כמו שנאמר כי תשמרם בבטנך ואז זוכה לבחינת הדעת וכן זוכה כל אחד מישראל בשבת שהאכילה בקדושה וזוכין לדברי תורה שיכנוס ללב כנ"ל ודעת לנפשך ינעם וזוכין לשמוע דבר ה'. וזה שמפטירין בכל שנה שמעו דבר ה' פן נזכה לשמוע עכשיו דבר ה' שיכנס ללב:

[יג] **בפסיקתא** להפטרה זו (פרשה כ"ד) דבר אחר שמעו דבר ה' וכו' הרי ביטלתם כל הדברות אפילו דבר אחד אם קיימתם ואני סולח לכם ואיזה הדבר הזה יום השבת שכן הוא אומר לירמיה (ירמיה י"ז, כ"א-כ"ד) לא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת וגו' ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת כי לחרבה תהיה הארץ לכך נאמר שמעו דבר ה' בית יעקב ואין דבר אלא שבת שנאמר (ישעיה נ"ח, י"ג) ממצוא חפצך ודבר דבר וכן הכתוב אומר (שמות